

Zmena v sieti škôl a školských zariadení Slovenskej republiky v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja – vyradenie Centra voľného času, Strojárska 3, Košice

1 Východisková situácia v CVČ – RCM a štatistická analýza

Centrá voľného času (ďalej len „CVČ“) vytvárajú podmienky na neformálne vzdelávanie, organizujú a zabezpečujú podľa výchovného programu školského zariadenia výchovno-vzdelávaciu činnosť, záujmovú, rekreačnú a športovú činnosť pre deti a mládež v priebehu celého kalendárneho roka, vrátane školských prázdnin. Okrem toho umožňujú interakciu s rovesníkmi, čo posilňuje sociálne väzby a rozvíja komunikačné schopnosti detí a ostatných zúčastnených osôb. CVČ sa spravidla člení podľa záujmových oblastí na oddelenia a na záujmové útvary.

Centrum voľného času – Regionálne centrum mládeže na Strojárskej ulici v Košiciach (ďalej len „RCM“), v zriaďovacej listine uvedené ako Centrum voľného času, Strojárska 3, Košice, malo doteraz za základný cieľ utvárať podmienky na neformálne vzdelávanie, organizovať a zabezpečovať výchovno-vzdelávaciu činnosť prostredníctvom rozvoja záujmov detí a mládeže, implementovať do svojej činnosti prioritné úlohy a opatrenia, vychádzajúc zo strategických materiálov Odboru školstva Úradu Košického samosprávneho kraja (ďalej len „odbor školstva“), a to od roku 2021 najmä: Koncepcie rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030) a Koncepcie podpory pohybových aktivít obyvateľov KSK 2020 – 2025 (2030).

Okrem napĺňania opatrení v strategických dokumentoch sa RCM venovalo aj realizácii workshopov na rôzne témy, ale aj realizácii predmetových olympiád a stredoškolskej odbornej činnosti, či medzinárodným mobilitám.

Ako však naznačujú nasledujúce štatistiky v tabuľkách 1 – 4, počet zamestnancov od šk. roku 2019/2020 postupne klesal z 13 pedagogických zamestnancov na 5 v šk. roku 2024/2025.

Tab. 1: Počet pedagogických a nepedagogických zamestnancov RCM za posledných 6 rokov

šk. rok	24/25	23/24	22/23	21/22	20/21	19/20
počet PZ	5	7	7	8	11	13
počet NZ	3	3	3	4	4	4
z toho v dôchodkovom veku:	4	3	2	2	2	2

Z tabuľky vyplýva, že počet pedagogických zamestnancov od šk. roku 2019/2020 postupne klesal, čo sa odrazilo aj na počte realizovaných krúžkov uvedených v tab. 2. V súčasnosti má RCM 5 pedagogických zamestnancov, z ktorých 1 už dosiahol dôchodkový vek a druhý ho dosiahne do konca tohto šk. roka. Čo sa týka nepedagogických zamestnancov, fyzicky sú traja, pričom z toho 2 v súčasnosti už v dôchodkovom veku.

Tab. 2: Počet krúžkov realizovaných priamo RCM za posledných 6 rokov

šk. rok	24/25	23/24	22/23	21/22	20/21	19/20
počet krúžkov	4	4	22	28	26	36

Počet krúžkov priamo realizovaných RCM výrazne klesol od šk. roku 2019/2020, čo bolo ovplyvnené jednak klesajúcim počtom zamestnancov, ale aj zmenou orientácie na iné činnosti (viac sa zamerali na plnenie opatrení v strategických dokumentoch odboru školstva a workshopy). V šk. roku 2023/2024 a 2024/2025 (podfarbené zelenou) ponúka RCM len 4 samostatné krúžky, pričom 1 z týchto krúžkov je realizovaný externým občianskym združením zaoberajúcim sa kritickým myslením na základe uzatvorenej dohody o pracovnej činnosti.

Tab. 3: Počet návštevníkov krúžkov za posledných 6 rokov

šk. rok	24/25	23/24	22/23	21/22	20/21	19/20
Počet účastníkov	147	132	305	295	333	453

Na základe poklesu počtu pedagogických zamestnancov a počtu krúžkov realizovaných RCM klesal aj počet návštevníkov v krúžkoch. Tak, ako je uvedené v popise tab. 2, v posledných dvoch šk. rokoch bol krúžok zameraný na kritické myslenie realizovaný cez vzdelávacie poukazy externým občianskym združením, pričom v šk. roku 2023/2024 toto OZ pokrylo 80 zo 132 účastníkov krúžkov a v šk. roku 2024/2025 až 102 zo 147 účastníkov.

Tab. 4: Zapojenosť RCM do projektov za posledné 4 roky

šk. rok	24/25	23/24	22/23	21/22
projekty	European Student Parliaments - dlhodobý projekt cez program Erasmus+ zameraný na rozvoj školských parlamentov (60.000,00€) - končí v apríli 2025		Erasmus+ "DESK" - študijná návšteva do Nemecka (6754 €)	Erasmus+ "Learning Upon Shared Knowledge" - študijná návšteva Luxembursko (4 421,00 €)
			Podpora Žiackych školských rád v Košickom kraji - PRIORITY/D/1/2021 z MŠVVaŠ SR (7 861,00 €; spolufinancovanie: 3 097,50€) - realizácia školení a podpory ŠP v KK	Podpora Žiackych školských rád v Košickom kraji - PRIORITY/D/1/2021 z MŠVVaŠ SR (7 861,00 €; spolufinancovanie: 3 097,50€) - realizácia školení a podpory ŠP v KK
			3 x Partnerstvo v projekte mládežníckej výmeny (bez financovania)	Erasmus+ "European Student Councils" - Medzinárodné stretnutie zahraničných ŠP v Košickom kraji. Realizované 7.-15.5.2022 (20 766,00€)

				Erasmus+ "Leaders of Future" - Tréningový kurz pre mládežníckych lídrov. Projekt organizoval partner z Lichtenštajnska na Slovensku v spolupráci s RCM (48 091,00 €)
				Projekt QEYL Rise Quality (Zvýšiť kvalitu práce). – realizátor projektu Asociácia CVČ, marec – september 2021

Nakoľko šk. roky 2019/2020 a 2020/2021 boli výrazne ovplyvnené obmedzeniami v súvislosti s pandémiou COVID – 19, v tabuľke je uvedená zapojenosť do projektov za posledné 4 roky. Z tabuľky vyplýva, že najvyššia aktivita RCM bola práve v šk. roku 2021/2022, ale aj v šk. roku 2022/2023, kedy bolo RCM zapojené do 5 projektov. Následne v šk. roku 2023/2024 sa RCM zapojilo síce do dlhodobejšieho, ale len 1 projektu, ktorý bude ukončený v apríli 2025. Do ďalších projektov zatiaľ RCM nie je zapojené.

Poklesom zamestnancov, krúžkov a následným poklesom získaných vzdelávacích poukazov dochádzalo v posledných rokoch k zvýšenej potrebe dofinancovania RCM z originálnych kompetencií, čo nie je dlhodobo udržateľný stav.

2 Návrh optimalizačnej zmeny

Tak, ako bolo uvedené v prvej kapitole, cieľom RCM bolo okrem iného realizovať opatrenia vychádzajúce zo strategických materiálov odboru školstva, a to od roku 2021 najmä: Koncepcie rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030) a Koncepcie podpory pohybových aktivít obyvateľov KSK 2020 – 2025 (2030).

Tieto strategické dokumenty však odbor školstva nenapĺňa len prostredníctvom RCM, ale aj prostredníctvom stredných škôl, ktoré majú niektoré vybrané opatrenia uvedené v pedagogicko-organizačných pokynoch, podľa ktorých si plánujú každý školský rok.

Taktiež sú tieto strategické dokumenty – najmä Koncepcia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030) (ďalej len „Koncepcia mládeže“) – a opatrenia v nich napĺňané vďaka dlhoročnej a efektívnej spolupráci Košického samosprávneho kraja (ďalej len „KSK“) s mládežníckymi organizáciami v Košickom kraji.

Odbor školstva má od roku 2020 vytvorenú pracovnú skupinu na podporu neformálneho vzdelávania, ktorá sa jednak podieľala na tvorbe Koncepcie mládeže a stretáva sa na pravidelnej báze, aby systematicky plánovala aktivity a programy neformálneho vzdelávania a implementovala ich nielen na školy v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu, ale realizovala rôzne aktivity a podujatia pre mládež aj mimo vyučovacieho času. Aktuálne odbor školstva aktívne spolupracuje celkovo s 19 mládežníckymi organizáciami, z toho 12 z nich je členom tejto pracovnej skupiny (práve z dôvodu najväčšej zainteresovanosti v rámci plnenia Koncepcie mládeže). Môžeme povedať, že spolupráca dosahuje veľmi vysokú úroveň a práve to viedlo

k myšlienke vytvorenia **Krajského centra mládeže** (ďalej len „KCM“), ktoré bude organizačne patriť pod odbor školstva a to vďaka vytvoreniu 2 pracovných pozícií „**koordinátor mládežníckych aktivít**“, ktorých úlohou by bolo koordinovať aktivity mládežníckych organizácií, s ktorými KSK už spolupracuje, a to na základe požiadaviek/potrieb najmä stredných škôl v Košickom kraji a tiež zabezpečovať podmienky na zmysluplné trávenie voľného času stredoškôľakov v podobe využitia súčasných priestorov RCM komunitným spôsobom.

Prinesie to niekoľko výhod:

- **Systémové uchopenie a koordinácia práce s mládežou** v Košickom kraji koordinované z úrovne KSK.
- **Využitie spolupráce s mládežníckymi organizáciami**, ktoré už teraz v rámci efektívnej spolupráce pokrývajú rôzne témy, a to bez finančnej podpory KSK (nakolko fungujú z grantov/dotačných schém) – avšak naďalej by sa vybrané workshopy realizovali aj prostredníctvom týchto koordinátorov mládežníckych aktivít.
- **Modernizácia interiéru súčasných priestorov RCM** s pomocou talentovaných mladých ľudí (vytvorenie grafického návrhu a následne kreatívne vymaľovanie stien žiakmi župných SŠ, čo by vytvorilo z tohto centra **výnimočné KOMUNITNÉ centrum pre mládež**).
- **Uvoľnené kancelárske priestory** by poskytli možnosť **prenájmu pre mládežnícke organizácie** za symbolickú cenu, ktoré by tak získali priestor na workshopy a iné aktivity.
- **Užšie prepojenie a komunikácia** koordinátorov mládežníckych aktivít so zamestnancami odboru školstva (hlavne oddelením riadenia a rozvoja školstva a oddelením športu).
- **Presun kompetencií v oblasti športu a pohybových aktivít na oddelenie športu** (dlhodobé športové súťaže a Krajská športová olympiáda).
- **Nížšia potreba veľkého počtu zamestnancov KCM**, ktorí by pokrývali rôzne témy v rámci workshopov (a to práve vďaka prepojeniu sa s mládežníckymi organizáciami) – čo je aj finančne efektívnejšie pre KSK a podporuje vzájomnú kooperáciu.
- **Väčšia podpora rovesníckeho prístupu** prostredníctvom vytvorenia priestoru pre aktivity realizované stredoškôľakmi/vysokoškôľakmi (avšak koordinované zo strany KSK – kvôli udržaniu vysokej úrovne a kvality daných aktivít), napríklad:
  - **rovesnícke workshopy** (mladí ľudia môžu viesť workshopy (ďalej len „WS“) na témy, v ktorých sú zdatní, napr. digitálne zručnosti, jazykové kurzy, mediálna či finančná gramotnosť, prípadne WS o klimatickej zmene a možnostiach ochrany životného prostredia);
  - **vedomostné kvízy vedené žiakmi**;
  - **diskusie o duševnom zdraví** vedené školenými rovesníkmi (s podporou organizácie Káčko/IPčko alebo Linky detskej dôvery);
  - **jazykové kaviarne** (neformálne stretnutia na precvičovanie cudzích jazykov pod vedením mladých lektorov alebo žiakov z medzinárodného programu alebo bilingválnych škôl);
  - **hudobné a tanečné dielne** (rovesníci, ktorí ovládajú hudobné nástroje alebo tance, môžu viesť WS);
  - **sociálne kampane** (rovesníci môžu vytvárať projekty na podporu tolerance, prevencie šikany či solidarity v komunite);
  - **prepojenie s Dobrovoľníckym centrom Košického kraja** (využívanie priestorov KCM aj na koordináciu a školenie dobrovoľníkov);

- **prepojenie s Inovačným centrom Košického kraja**, ktoré sídli v tom istom dvore ako súčasné RCM (ponúka sa možnosť zdieľania konferenčných miestností na realizáciu aktivít, čo je jednak finančne hospodárne a jednak podporuje celú filozofiu spolupráce medzi jednotlivými organizáciami nielen KSK, ale aj mládežníckymi organizáciami v Košickom kraji).

Práve podpora rovesníckeho prístupu môže u mladých ľudí rozvíjať **2 základné piliere mládežníckej politiky**:

- 1) **Dôvera v mladých**, že dokážu vymyslieť a zrealizovať úžasné aktivity.
- 2) **Prenesenie zodpovednosti** na mladšiu generáciu, za prítomnosti skúsených mentorov.

V súčasnosti je legislatíva nastavená tak, že v CVČ môžu pracovať v rámci výchovnej činnosti len pedagogickí zamestnanci. Prax však ukazuje, že to nie je podmienka pre úspešnú realizáciu aktivít a programov neformálneho vzdelávania. Práve preto vyradenie RCM zo siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky a presunutie týchto aktivít na odbor školstva zabezpečí vytvorenie ešte lepšieho systému koordinácie tvorby a realizácie aktivít a programov neformálneho vzdelávania, ako aj podpory dlhodobých športových súťaží. V prípade medzinárodných projektov, ktoré RCM podávalo (išlo najmä o projekty Erasmus+), alternatívou bude pokračovanie podpory zo strany KSK v zapájaní sa stredných škôl do týchto projektov, ktoré si školy vedia obsahovo upraviť podľa svojich požiadaviek. Keďže v šk. roku 2023/2024 bolo do projektov Erasmus+ zapojených 51 stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, čo je vyše 82 % z celkového počtu stredných škôl (išlo o 2238 žiakov), chce KSK túto podporu v zapájaní sa škôl udržiavať na minimálne podobnom percente aj naďalej.

Košice 05. 03. 2025

Spracovala: Mgr. Natália Vince